

ISSN: 2789-4444
2789-4452تحتیقی مجلہ پنجابی زبان تے ادب
ادارہ پنجابی سلیکھ تے رہتل سار

پنجاب کلچر

(چھپیمائی)

جلد 03، شمارہ 01، مسلسل شمارہ نمبر 05..... جنوری، جون 2023ء

مدیر اعلیٰ

پروفیسر ڈاکٹر نبیلہ رحمن

مدیر

ڈاکٹر ظہیر احمد شفیق

نائب مدیر

ڈاکٹر کرامت علی مغل

پنجاب یونیورسٹی، لاہور

مقالہ لکھن والیاں لئی اصول تے قاعدے / ہدایتاں

- 1- مقالہ ان چھپیا ہووے تے کسے دوسری تھاں چھپن لئی نہ گھلیا ہووے۔
- 2- مقالہ ان پیج پروگرام، 14 نوٹ وچ کمپوز ہووے تے سوٹ تے ہارڈ دوویں طرح گھلیا جاوے۔
- 3- مقالے دے پہلے صفحے اُتے پٹھ لکھت معلومات ایس ترتیب نال درج ہوں:
مقالہ نگار دا پورا ناں، عہدہ، ادارہ، ڈاک پیسہ، فون نمبر: دفتر تے موبائل، ای میل پیسہ، مقالے دے ان چھپے ہون دی آپ گواہی تے دستخط۔
- 4- ہر مقالے دے نال اوس دا انگریزی وچ خلاصہ (Abstract) 100 توں 200 لفظاں وچکار لازم لکھیا ہووے تے اوس خلاصے وچ اوہناں اکھراں پٹھ لکیر لائی جاوے۔ جہڑے انٹرنیٹ سرچ لئی اُگھوں یاں خاص (Key words) لئی استعمال ہو سکے۔ گھٹ توں گھٹ 5 اکھراں جہڑے مقالے دے مختلف پکھاں نوں ظاہر کرن مثلاً جے کوئی مقالہ چڑھدے یا مشرقی پنجاب دے ادب بارے ہے تے لفظ Indian Punjabi Literature پٹھ لکیر لائی جاوے جے اس وچ کسے خاص شخصیت، ادبی صنف یاں لوک ادب دا ذکر ہووے تے اوس شخصیت، صنف تے لوک ادب دے اوس خاص کھیت پٹھ لکیر لائی جاوے۔ ایسے طرح مقالہ جینہاں سرناویاں نوں پورا اے یاں جس کھیتی دا ویرا کردا اے اوہناں دے پٹھ وی لکیر لائی جاوے جو Folk، Social & Political Culture، Colonial، Feminist، وغیرہ
- 5- مقالے وچ جدوں پہلی وار کسے انہم شخصیت دا ناں آوے تے کمائیاں (بریکناں) وچ اوس دی تاریخ پیدائش تے تاریخ وفات (موتے مطابق) درج کیتی جائے۔ جے کر کے حکمران یاں بادشاہ دا ذکر آوے تے اوہدی اوہدی حاکمی دے سال لکھے جان اتے کسے انہم یاں خاص کتاب دی صورت وچ اوس دا چھپن ویرا لکھیا جاوے۔
- 6- پنجابی توں علاوہ دو جیاں زبانوں وچ شخصیتاں دے ناں یاں کتاباں دے سرناویں کمائیاں وچ انگریزی اکھراں وچ لکھے جان۔
- 7- حوالیاں، مآخذ اں تے کتابیات لئی ”پنجاب کلچر“ لئی متھے طریقے نوں اپنایا جاوے، مثال دے طور تے:
کتاب دا حوالہ: عبدالغفور قریشی۔ پنجابی ادب دی کہانی (لاہور: پاکستان پنجابی ادبی بورڈ، 1989ء) 40۔
کتابیات وچ اندراج: عبدالغفور قریشی۔ پنجابی ادب دی کہانی۔ لاہور: پاکستان پنجابی ادبی بورڈ، 1989ء
مضمون دا حوالہ: فوزیہ حنیف، ڈاکٹر، ”ترقی پسند تحریک تے پاکستانی پنجابی ڈرامہ“، کھوج 81 (جولائی۔ دسمبر 2018ء): 47۔
مآخذ یاں کتابیات وچ اندراج:
فوزیہ حنیف، ڈاکٹر، ”ترقی پسند تحریک تے پاکستانی پنجابی ڈرامہ“، کھوج 81 (جولائی۔ دسمبر 2018ء) 47-81

Online Sources لئی:

- ویب سائٹ دا پورا پیسہ، اوس توں فائدہ چکھن دی تاریخ، جس مضمون دا حوالہ دتا جائے اوس دے سرناویں تے لیکھک دا ناں وی دیو۔
- 8- HEC دی ہدایت مطابق ایس وچ مقالہ چھاپن توں پہلاں دو ماہراں کول مخفی تحریری رائے (Blind Review) لئی گھلیا جاندا اے۔ دوواں ماہراں دی مثبت، مخفی رائے دے مطابق ہی مقالے نوں ”کھوج“ وچ شامل کرن یا نہ کرن دا فیصلہ کیتا جاندا اے۔

آن لائن ویب سائٹ: <https://punjabculture.ipcs.edu.pk/>

انڈیکسنگ ویب سائٹ: <http://tehqqeqat.org>

حوالیاں لئی مور جانکاری لئی: http://mgrin.ursinus.edu/help/resrch_guides/cit_style_chicago.htm

مدیر: مجلہ پنجاب کلچر۔ ادارہ پنجابی سلیکھ تے رہنما سار، پنجاب یونیورسٹی علامہ اقبال کیمپس، لاہور (پاکستان)

E-mail: director.ipcs@pu.edu.pk, punjab-culture@pu.edu.pk

Ph&Fax: 042-99210834

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نعت

بھلیو بھلی وچ جگ دے ہین سوہنے، سوہنے نہیں پر میری جناب ورگے
اوہ جہدے پسینیاں وچ ہلے رکھے گئے نیں عطر گلاب ورگے
چہرہ مہ کنعان دا ویکھ کے تے ماہ وشاں نے انگلیاں چیر لیاں!
اودھی اک انگشت دا ویکھ جلوہ سینے چاک کر لین مہتاب ورگے
روضے کول درخت جو پئے جھولن توں نہ سمجھیں ہوا سنگ جھولدے نیں
ایہ بے تاب نیں لیلیٰ دے وچ خیمے جھات پان لئی قیس بیتاب ورگے
اَبے ہین گُجھ ہجر دے سال باقی، اَبے دُور نیں ساعتاں وصل دیاں
اَبے فضل تیرے کچے اتھرو نیں اَبے ہوئے نہیں سُرخ عناب ورگے

(پیر فضل گجراتی)

فہرست

- اداریہ
- مدیر اعلیٰ 07
- 1- چھیمباہی ”کھوج“ دی بیلوگرافی (شمارہ: 60 توں 89) ڈاکٹر محمد اعجاز 09
- 2- میاں محمد بخش دی شاعری تے فارسی شاعری دا اثر ڈاکٹر لیاقت سہیل میر 45
- 3- شعری مجموعے ”دریا ڈوبن چلیاواں“ دا تنقیدی ویروا ڈاکٹر فوزیہ حنیف 63
- 4- سجاد حیدر دے ناول ”چیترا باغ“ دا تنقیدی جائزہ ڈاکٹر رشم جمیل پال 93
- 5- ”کہانی اک ماں دی“ تے زاہد حسن دی کلا اعجاز 105
- 6- پنجاب دیاں ترے لنڈا لکھتاں بارے نوٹ (از مظفر احمد) عبدالرحمن خان 119
- دا ترجمہ تے ویروا
- پنجاب تے پنجابی بارے اردو مضمون:
- 7- آزادی کے بعد سندھ میں شاعری کے ابتدائی مراحل ڈاکٹر شہلا نگار 129

اداریہ

اداریہ

پنجابی زبان، ادب، وسیب تے لسانیات دے کچھوں پنجابی سوجھوان اچھے اپرا لیاں وچ جُلیا ہو یا اے جس نال نویں پود اپنے اصل نال جوسکدی اے۔ ”پنجاب کلچر“ وچ وی اچھے لیکھاں نوں تھیں دتی جاندی اے جس نال اپنی زبان، وسیب تے لسانی پکھاں نوں وی جانن دا موقعہ ملدا اے۔ ہتھلے انک وچ جیہڑے لیکھ شامل کیتے گئے نیں اوہناں وچ ڈاکٹر محمد اعجاز دا لیکھ ”چھیما ہی ”کھوج“ دی بہلیو گرائی (شمارہ: 60 توں 89)“ پنجابی زبان توں وکھ ہورناں زبانوں دے کھوجکاراں تے پارکھاں واسطے لاہے وند ثابت ہوئے گا ایس لیکھ وچ اوہناں نے کھوج اندر چھپے سھے لیکھاں دی بہلیو گرائی نوں ودھیا ڈھنگ نال محفوظ کرن دا جتن کیتا اے جو پڑھیارن نوں لیکھ دی بھال واسطے کئی اڑچناں توں مگت کر دیوے گا۔

پنجاب تے سندھ دا علاقہ صدیاں توں تہذیب تے وسیب دی سانجھ رکھدا اے تے دوواں علاقیاں وچ رچیا جاون والا ادب وی ایس وسیب نوں بیان کردا اے ڈاکٹر شہلا نگار دے مقالے ”آزادی کے بعد سندھ میں شاعری کے ابتدائی مراحل“ وچ سندھی زبان دے ادب وچ جیہڑی ترقی ہوئی اے اوس نوں بیانیا گیا اے جس وچ سندھی ادب دے وکھ وکھ کھیتراں وچ پرچلت و بیہارنوں سمجھن تے پرکھن دا موقعہ ملدا اے۔ اعجاز دا لیکھ ”کہانی اک ماں دی“ تے زاہد حسن دی کلا“ وچ زاہد حسن دی ناول کاری وچ اوہناں دے نویکلے ناول دے اُتے بھرواں تنقیدی تے تحقیقی چاروٹا ندراملدا اے۔ ڈاکٹر فوزیہ حنیف دا لیکھ ”شعری مجموعے ”دریا ڈوبن چلیاواں“ دا تنقیدی ویروا“ اے جیہدے وچ ڈاکٹر نوید شہزاد دے کلام نوں بھرویں تنقیدی رنگ نال بیانیا گیا

اے۔ ایسے طرح ڈاکٹر رشم جمیل پال دا لیکھ ”سجاد حیدر دے ناول ”چتر باغ“ دا تنقیدی جائزہ“ تے ڈاکٹر لیاقت سہیل میر دا لیکھ ”میاں محمد بخش دی شاعری تے فارسی شاعری دا اثر“ وچ فارسی شاعراں نے کیوں میاں محمد بخش دے کلام اُتے اپنا اثر چھڈیا ایس نوں ویروے نال بیان کیتا اے۔

اخیر اُتے عبدالرحمن دا لیکھ ”پنجاب دیاں ترے لنڈا لکھتاں بارے نوٹ (از مظفر احمد) دا ترجمہ تے ویروا“ وچ پنجاب اندر وکھ وکھ لپیاں نوں موضوع بنا کے ویروا کیتا گیا اے تے پنجابی دی اصل لہی دا کھر اپن دا اپرا لا کرن ول دھیان دوا یا گیا اے۔ ایہ لیکھ وی لسانی ماہراں تے کھوج کاراں واسطے لاہے وند ہووے گا۔

”پنجاب کلچر“ وچ پنجابی زبان نال سنبندھت اجیہاں لیکھاں نوں تھماں دتی جاندی اے جو کھوج تے گیان دیاں نویاں راہواں تے ٹوردے نیں، تہاڈے سبھ دے قلمی تعاون دے تھورایت آں۔

..... مدیر اعلیٰ